

Соборність – українська національна ідея

Тарас РОМАНЮК

Перша стаття Конституції України визначає нашу державу як суверенну і незалежну, демократичну, соціальну та правову. Важко не погодитися з тим, що ці означення декларують скоріше мету розвитку української державності, ніж об'єктивну дійсність, проте анексія Криму та війна на Донбасі доводять: перелік завдань, які ставить перед собою українська нація в побудові власної держави, неповний.

22

«Однині народ український, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднаними дружними зусиллями своїх синів будувати нероздільну самостійну державу українську на благо і щастя всього її трудового люду». Може здатися, що це уривок з промови якогось українського політичного діяча сучасності, але ж ні. Це цитата з Універсалу Директорії Української Народної Республіки, датованого 22 січня 1919 року, яка залишилася актуальною й донині. Того морозного січневого дня на Софійській площі в Києві був проголошений Акт злуки Західноукраїнської та Української народних республік. Роздерті двома імперіями частини України об'єдналися заради спільної мети: самостійної, незалежної, вільної держави українського народу.

На жаль, тогочасні визвольні змагання не увінчалися успіхом і День незалежності наша держава вперше відсвяткувала лише через 72 роки. Проте події 22 січня й за 96 років по тому є визначальними для України. Маніфестації 1939 року в Карпатській Україні – перше офіційне святкування Дня соборності, коли майже 30 тисяч українців улаштували найбільші за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини масові заходи з нагоди Дня злуки й продемонстрували владі волю жити в соборній Україні. А в січні 1990-го, наперекір агонізуючому радянському режимові, живий людський ланцюг, що налічував більш як мільйон ланок, з'єднав Київ і Львів, Схід і Захід України.

Та ця дата стала лише символом. Ідеєю соборності українці жили впродовж сотень років, і в найважливіші періоди вітчизняної історії найкращі сини України-Русі озброювалися нею для боротьби з ворогами. Нині бачимо, що справа провідників України – Володимира Великого і Ярослава Мудрого, Володимира

Мономаха і Ярослава Осмомисла, Романа Мстиславича і Данила Галицького, Богдана Хмельницького й Івана Виговського, Петра Дорошенка та Івана Мазепи й сотень інших, які за різних часів і різних історичних обставин намагалися втілювати ідею соборності нашої держави в життя, не завершена. Наш єдиний народ, як і раніше, намагаються роз'єднати, прагнуть вбити між нами клин. І якщо раніше це робили шляхом неприхованої пропаганди, то нині – вже за допомогою «градів», «смерчів» «ураганів» та інших смертоносних засобів.

Проте ті, хто мріють поширити на Україну принцип «поділяй і пануй», забувають, що для нас єдність – це більше, ніж просто недоторканність кордонів та територіальна цілісність, про яку йдеться в Конституції. Це насамперед духовний феномен, що має назву «соборність». Звернімося хоча б до етимології цього слова, котра дозволяє тлумачити це поняття як «об'єднання, згуртування довкола найвищих, можна сказати, священних «ідеалів». Воно протягом сотень років карбувалося в серцях мільйонів українців і, без перебільшення, стало національною ідеєю.

Майже століття тому тогочасні державотворці це розуміли й усвідомлювали: Україна матиме майбутнє та зможе протистояти могутнім імперіям лише за умови, що буде єдиною і неподільною. Як і тоді, українська нація нині постала перед вибором: бути єдиним цілим і будувати державу від Карпат до Донбасу чи знову розчинитися в уже новітній імперії? Як і тоді, тепер усе залежить від того, чи зможуть українці та їхні провідники втілити столітню ідею української соборності. Тоді, на жаль, не вдалося через політичні розбіжності ватажків. Гіркий досвід маємо – робімо висновки.

«Однині народ український, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднаними дружними зусиллями своїх синів будувати нероздільну самостійну державу українську на благо і щастя всього її трудового люду».

Софійська площа. 22 січня 1919 р.

Софійська площа. 22 січня 1990 р.